

Patsaat ja muistomerkit Orimattilan keskustassa

1. **Orimattilan varsat**, 1976, Pentti Papinaho. Varsapuistossa, valtion virastotalon edustalla.
2. **Urho Kekkosen muistokivi**, palj. 1990. Valtion virastotalon edustalla.
3. **J.H. Erkon patsas**, 1937, Aukusti Veuro. Kaupungintalon edessä.
4. **Tekstiilipuu**, 1986, Pentti Papinaho. Helsingintien ja Artjärventien risteyksessä.
5. **Hermeksen siivet**, 1980, Pentti Papinaho. Erkontien ja Puistotien risteyksessä.
6. **Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkki**, 1955, Kirsti Liimatainen. Orimattilan hautausmaalla.
7. **Orimattilan sankarihauta**, 1948, Arkkitehtitoimisto Salmio-Toiviainen & Toiviainen. Orimattilan hautausmaalla.
8. **Vakaumuksensa puolesta 1918 kaatuneiden muistomerkki**, 1951, kivenhakkaaja Eino Tuominen. Orimattilan hautausmaalla.
9. **Saksalaisten kaatuneiden muistomerkki**, 1919, kivenhakkaaja R. Koivunen. Orimattilan hautausmaalla.
10. **Pyhäkoulun muistomerkki**, 1954. Orimattilan kirkon vieressä.
11. **Pallopatsas**, vapaussodan muistomerkki, 1937, arkkitehti Veikko Kyander. Seurakuntakodin edessä.
12. **Ajan raitio**-veteraanimuistomerkki, 1972, Pentti Papinaho. Jymyllinnan mäellä.

1 Orimattilan varsat -monumentti on menneiden sukupolvien työn muistomerkki. Veistos sijaitsee Varsapuistossa kaupungintalon takakulmassa, valtion virastotalon edustalla. Orimattilan varsat -veistoksen on tehnyt kuvanveistäjä Pentti Papinaho (1926-1992) ja se on valmistunut vuonna 1976. Veistoksen jalustassa on laatta, jossa on tilaajien Orimattilan kunta ja Orimattila-seura nimet sekä teksti: "Menneiden sukupolvien työ on tuleville sukupolville velvoite rakentavaan työhön kotiseudun hyväksi".

2 Urho Kekkosen muistokivi sijaitsee Varsapuistossa valtion virastotalon edustalla. Kivessä olevan reliefin on tehnyt kuvanveistäjä Pentti Papinaho (1926-1992). Muistokivi on pystytetty Urho Kekkosen syntymän 90-vuotisjuhlavuonna 1990. Kekkonen oli tasavallan istuva presidentti yhtäjaksoisesti vuodesta 1956 vuoteen 1981 eli yli 25 vuoden ajan.

3 J. H. Erkon patsas sijaitsee Orimattilan kaupungintalon edustalla. Veistos on paljastettu 20.6.1937. Veistoksen on tehnyt kuvanveistäjä August Veuro. Juhana Heikki (J. H.) Erkko oli orimattilalaissyntyinen runoilija ja kulttuurivaikuttaja. Hän valmistui kansakoulun opettajaksi Jyväskylän seminaarista 1872 ja toimi opettajana mm. Viipurissa. Hänen sanoituksiaan ovat mm. "Hämäläisten laulu" ja "No onkos tullut kesä". Erkon lapsuudenkoti oli vaatimaton maatalo nykyisen Orimattilan Sanomien kohdalla.

4 Pentti Papinahon (1926-1992) tekemä Tekstiilipuu -veistos on Orimattilan tekstiiliteollisuuden muistomerkki. Teos on paljastettu vuonna 1986, jolloin Orimattila täytti 350 vuotta. Teos sijaitsee kiertoliittymän vieressä Helsingintien ja Artjärventien risteyksessä. Tekstiiliteollisuudella on ollut Orimattilassa pitkät perinteet: villan värjäys alkoi jo 1800-luvulla, ja 1950-luvulla Villatehdas työllisti noin 600 henkeä. Vuosina 1924-1986 kaupungissa toimi Kaitila Oy ja 1945-2012 Virke Oy.

5 Professori Pentti Papinahon (1926-1992) vuonna 1980 valmistama Hermeksen siivet -veistos "pelastettiin" Orimattilaan Virke Oy:n teollisuuslaitoksen pihalta Hämeenlinnasta Virke Oy:n mennessä konkurssiin vuonna 2011. Veistos sijaitsee uusimman kiertoliittymän keskellä Erkontien ja Puistotien risteyksessä, aivan kaupungin keskustassa, minne se siirrettiin Hämeenlinnasta vuonna 2012. Alkuperäisessä paikassaan Hämeenlinnassa veistos toimi suihkuallasveistoksena. Teoksen materiaali on teräs.

6 Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkkin on suunnitellut taiteilija Kirsti Liimatainen (1901-1964) ja se on paljastettu 16.10.1955. Kivi on mustaa graniittia. Karjalan vaakunan alla on Juho Kurjen sanat: "Karjalan mullassa kumpujen alla, raatajat uinuvat rakkahat nuo, pilvien pisarat kastelemalla, Jumalan kukkia kummulle luo". Muistomerkki sijaitsee Orimattilan hautausmaalla.

7 Orimattilan sankarihaudan on suunnitellut Arkkitehtitoimisto Salmio-Toiviainen & Toiviainen ja se on paljastettu 22.8.1948. Sankarihaudan kivi on harmaata ja punaista graniittia. Vaaleanharmaan ristin alla olevassa muistotaulussa on Heikki Asunnan runo: "Aamua kohden kansasi saata, siunaa köyhää kylvää sen, suojele Herra syntymämaata, suojele hautaa sankarien". Sankarihaudassa lepää 295 sankarivainajaa ja siinä on 29 muistolaattaa.

8 Vakaumuksensa puolesta kaatuneiden muistomerkki sijaitsee Orimattilan hautausmaalla. Muistomerkkin on tehnyt kivenhakkaaja Eino Tuominen ja se on pystytetty vuonna 1951. Hautaan on haudattu 1918 kirkonkylän taistelussa kaatuneita ja lisäksi paikalle on siirretty vuonna 1951 Pennalan ja Luhtikylän taisteluissa kaatuneita. Haudassa on yhteensä 181 vainajaa. Muistomerkki on ns. punaisten muistomerkki.

9 Saksalaisten kaatuneiden muistomerkkin on suunnitellut ja valmistanut kivenhakkaaja R. Koivunen ja se on paljastettu 13.4.1919. Muistomerkki sijaitsee Orimattilan hautausmaalla. Muistomerkissä on kolmen saksalaisjääkäriin nimet, jotka kaatuivat Orimattilassa huhtikuussa 1918. Saksankielisessä tekstissä sanotaan suomennettuna: "Levätkää rauhassa". Muistomerkkin on pystyttänyt Orimattilan kunta.

10 Pyhäkoulun muistomerkki on pystytetty Suomen ensimmäisen pyhäkoulun muistoksi vuonna 1954. Eräs haarautuma kirkollisen kansanopetuksen alueella pitivät sunnuntaikoulu, jollaisesta on tietoja vuodelta 1787 Orimattilasta. Muistomerkki sijaitsee Orimattilan kirkon vieressä sakastin puoleisessa päässä. Sen pystyttivät Orimattilan seurakunta ja sen pyhäkoulut sekä Suomen pyhäkoulu yhdistys.

11 Pallopatsaaksi kutsuttu monumentti on vapaussodan muistomerkki ns. valkoisten puolella surmansa saaneille. Patsas on pystytetty kauppias J. E. Tapiolan testamentin tuella Kirkonkylän kaunistamistoimikunnan esityksestä. Muistomerkki on arkkitehti Veikko Kyanderin suunnittelema ja sen valmisti Suomen Kiviteollisuus Vehmaan punaisesta graniitista. Muistomerkki on paljastettu 16.5.1937. Muistomerkkiin on kirjoitettuna 22 nimeä.

12 Ajan railo on professori Pentti Papinahon (1926-1992) suunnittelema ja valmistama veteraanimuistomerkki, joka sijaitsee Jymynlinnan mäellä. Muistomerkki on paljastettu vuonna 1972. Patsas on pystytetty muistoksi veteraaneille, jotka kokoontuivat muistomerkkin alueelle lähtiessään puolustamaan isänmaan vapautta vuosina 1939-1944. Orimattilan reservin upseerit ovat olleet mukana patsaan hankkimisessa.

J.H. Erkon patsas

Tutusta Orimattilan kylissä sijaitseviin patsaisiin ja muistomerkkeihin netissä mobiiliopasteen avulla: <https://tarinasoitin.fi/orimattilanpatsaat>